

of huwelijksproblemen tussen de ouders, werd ook een vermindering van overactief gedrag van de kinderen gevonden. Ten slotte lieten kinderen met een gen dat onder andere in verband wordt gebracht met de ontwikkeling van ADHD na de interventie een sterke vermindering van externaliserend gedrag zien.

Recente onderzoeksuitkomsten laten zien dat VIPP-SD de kwaliteit van gastouderopvang significant bevordert. Momenteel wordt onderzoek uitgevoerd waarin VIPP-SD wordt getest in kinderdagverblijven, in gezinnen met een Turkse achtergrond, in gezinnen met een kind met autistisch gedrag en in pleeggezinnen.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft VIPP-SD erkend als 'bewezen effectieve' interventie en opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies.

Publicaties over VIPP en VIPP-SD

Juffer, F., Bakermans-Kranenburg, M.J., & Van IJzendoorn, M.H. (2008). *Promoting positive parenting: An attachment-based intervention*. New York: Lawrence Erlbaum / Taylor & Francis.

Mesman, J., Stolk, M.N., Van Zeijl, J., Alink, L.R.A., Juffer, F., Bakermans-Kranenburg, M.J., Van IJzendoorn, M.H., & Koot, H.M. (2008). Extending VIPP to parental discipline: The early prevention of antisocial behavior. In F. Juffer, M.J. Bakermans-Kranenburg, & M.H. van IJzendoorn (Eds.), *Promoting positive parenting: An attachment-based intervention*. Lawrence Erlbaum / Taylor & Francis.

Van Zeijl, J., Mesman, J., Van IJzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J., Juffer, F., Stolk, M.N., Koot, H.M., & Alink, L.R.A. (2006). Attachment-based intervention for enhancing sensitive discipline in mothers of 1-to 3-year-old children at risk for externalizing behavior problems: A randomized controlled trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 74* (6), 994-1005.

Van Zeijl, J., Stolk, M.N., & Alink, L.R.A. (2005). SCRIPT: preventie van gedragsproblemen in de vroege kindertijd. *Kind en Adolescent, 26*, 119-130.

Velderman, M. K., Bakermans-Kranenburg, M. J., Juffer, F., Van IJzendoorn, M. H., Mangelsdorf, S. C., & Zevalkink, J. (2006). Preventing preschool externalizing behavior problems through video-feedback intervention in infancy. *Infant Mental Health Journal, 27*, 466-493.

Bakermans-Kranenburg, M.J., Van IJzendoorn, M.H., Mesman, J., Alink, L.R.A., & Juffer, F. (2008). Effects of an attachment-based intervention on daily cortisol moderated by DRD4: A randomized control trial on 1-3-year-olds screened for externalizing behavior. *Development & Psychopathology, 20*, 805-820.

Kalinauskienė, L., Cekuoliene, D., Van IJzendoorn, M.H., Bakermans-Kranenburg, M.J., Juffer, F., & Kusakovskaja, I. (2009). Supporting insensitive mothers: the Vilnius randomized control trial of video-feedback intervention to promote maternal sensitivity and infant attachment security. *Child Care Health and Development, 35*, 613-623.

Groeneveld, M.G., Vermeer, H. J., Van IJzendoorn, M.H., & Linting, M. (2011). Enhancing home-based child care quality through video-feedback intervention: A randomized controlled trial. *Journal of Family Psychology, 25*, 86-96.

Meer informatie

Voor meer informatie over VIPP-SD en de mogelijkheden om deel te nemen aan een training kunt u contact opnemen met:

Marian Bakermans-Kranenburg
Centrum voor Gezinsstudies
Postbus 9555
2300 RB Leiden
Tel. 071-5273434
Email: bakermans@fsw.leidenuniv.nl
Website: <http://www.leidenattachmentresearchprogram.eu/vipp/nl>

VIPP-SD

Video-feedback Intervention to promote
Positive Parenting and
Sensitive Discipline (VIPP-SD)

Femmie Juffer
Marian J. Bakermans-Kranenburg
Marinus H. van IJzendoorn

Universiteit Leiden

Doel en doelgroep

De Video-feedback Intervention to promote Positive Parenting and Sensitive Discipline (VIPP-SD) is een preventieve interventie gericht op het verhogen van de sensitiviteit en het verbeteren van disciplineringsstrategieën van opvoeders, met als einddoel het bevorderen van positieve interacties tussen opvoeder en kind en het voorkomen of verminderen van gedragsproblemen bij kinderen in de leeftijd van 1 tot en met 5 jaar. Om dit te bereiken wordt gewerkt aan:

1. het vergroten van de observatievaardigheden van de opvoeders;
2. het vergroten van de kennis van de opvoeders over opvoeding en ontwikkeling van jonge kinderen;
3. het versterken van het vermogen van de opvoeders zich in hun kind in te leven;
4. het bevorderen van adequaat opvoedingsgedrag in de vorm van sensitieve responsiviteit en sensitief disciplineren.

De doelgroep bestaat uit gezinnen met een of meer kinderen in de leeftijd van 1 tot en met 5 jaar met (een verhoogd risico op) gedragsproblemen zoals agressie, oppositioneel en overactief gedrag. Er is ook een VIPP-SD variant voor opvoeders die professioneel met kinderen werken.

Uitgangspunten

Uit onderzoek blijkt dat twee aspecten van de opvoeding een belangrijke rol spelen bij het ontstaan en voortbestaan van gedragsproblemen bij kinderen, namelijk sensitiviteit en disciplineren. Sensitiviteit in de opvoeding is het opmerken van signalen van een kind, deze juist interpreteren en er prompt en adequaat op reageren. Bij disciplineren gaat het om het stellen van grenzen en het reguleren van lastig of ongehoorzaam gedrag van het kind. De combinatie van deze twee aspecten van de opvoeding ligt ten grondslag aan VIPP-SD, waarin zowel sensitiviteit in brede zin als sensitief disciplineren de centrale thema's zijn.

Belangrijke uitgangspunten van de interventie zijn het creëren van een aangename sfeer, de opvoeder erkennen als expert van het eigen kind, en de nadruk op en bekrachtiging van positieve interacties tussen opvoeder en kind.

Structuur en inhoud

Het VIPP-SD programma wordt uitgevoerd bij de gezinnen thuis of in de kinderopvang en omvat zes bezoeken van ongeveer anderhalf uur. Tijdens de bezoeken worden eerst filmopnames gemaakt, daarna worden de opnames van de vorige keer bekeken en besproken. De interventie bestaat uit drie fasen van ieder twee sessies. De eerste fase (bezoek 1 en 2) richt zich op het perspectief van het kind. Naast kennismaking en het opbouwen van een positieve relatie met de opvoeder wordt samen met de opvoeder geoefend met het observeren van het gedrag van het kind en gewerkt aan het inleven in het kind. Ook worden strategieën besproken die kunnen helpen om het kind een alternatief te geven voor ongehoorzaam gedrag en worden de opvoeders aangemoedigd om hun kind meer positieve beloningen zoals complimentjes te geven. De bezoeken richten zich vooral op het gedrag van het kind.

Bij het terugkijken van de filmopnames worden positieve interacties tussen opvoeder en kind bekrachtigd en aangemoedigd. In de tweede fase (bezoek 3 en 4) wordt actief gewerkt aan het opvoedgedrag door te laten zien hoe en wanneer positief opvoedgedrag effectief is. Bovendien wordt samen met de opvoeder besproken hoe dit positieve gedrag in andere situaties kan worden toegepast. Ook krijgt de opvoeder tips aangereikt hoe om te gaan met een driftbui van het kind. De derde fase bestaat uit twee herhalingsessies (bezoek 5 en 6) waarin alle thema's nog eens aan de orde komen.

De eerste vier bezoeken hebben ieder hun eigen thema's ten aanzien van sensitiviteit en disciplineren. Elk thema van de vorige sessie wordt in het volgende bezoek geïntegreerd. In het volgende overzicht worden de belangrijkste thema's weergegeven.

Thema's VIPP-SD per bezoek:

Sessie	Sensitiviteit	Disciplineren
1.	Exploratie en gehechtheidsgedrag	Inductie en afleiding
2.	Verplaatsen in het kind	Positieve bekrachtiging
3.	Sensitiviteitsketen	Sensitieve time-out
4.	Delen van emoties	Empathie voor het kind

In het tweede bezoek wordt de techniek "verplaatsen in het kind" geïntroduceerd waarbij de ondersteuner als het ware de 'ondertiteling' geeft bij het gedrag van het kind zoals dat op de filmopnames is te zien, en de opvoeder uitnodigt dat ook te doen. Deze techniek wordt ook in de volgende bezoeken gebruikt om samen met de opvoeder het gedrag van het kind beter te leren zien en te begrijpen.

Effectiviteit

De effectiviteit van VIPP (de basisinterventie van VIPP-SD) is in verschillende landen en voor verschillende doelgroepen aangetoond door wetenschappelijke studies met gerandomiseerde toewijzing aan een interventie- en controlegroep en met een voor- en nameting. Zo is gevonden dat VIPP de sensitiviteit verhoogt van moeders met een onveilige gehechtheidsrepresentatie en bij adoptiemoeders. Ook leidt VIPP bij moeders met eetstoornissen tot een vermindering van conflicten tijdens het eten.

De effectiviteit van VIPP-SD (VIPP met een extra nadruk op sensitief disciplineren) is aangetoond in een onderzoek met gerandomiseerde toewijzing aan een interventie- en controlegroep en met een voor- en nameting. Uit dit onderzoek bleek dat moeders van 1 tot 3-jarige kinderen na de interventie meer positieve disciplinerende vertoonden dan moeders uit de controlegroep. Ook hadden zij een positievere houding ten opzichte van sensitief opvoeden en sensitief disciplineren. In gezinnen waarin sprake was van relatief veel dagelijkse stress